

příloha

2

o

ústřední dům
lidové
umělecké
tvořivosti

Praha 1968

O s o b y:

Martin		
Irena	}	jeho sourozenci
Honzík		
Anča		
Kudla	}	chlapci z vesnice
Vášek		
malé děti		

Josef Mlejnek

H r a n a r o b i n z o n y

Komedie pro děti o 2 částech

Na textu hry spolupracovaly děti z dramatického
kroužku ZK Karosy ve Vysokém Mýtě

P r v n í č á s t

1. obraz

Palouk před letní chatou. U portálu nízká veranda se stříškou a zábradlím; vzadu stojan na vyklepávání koberců, přes který je přehozena barevná pokrývka. Na opačné straně plátek z několika prken, za ním keř. O zábradlí verandy je opřena síťka na motýly.

1

Z chaty jsou slyšet jednotvárné skřípavé zvuky houslí. Po chvilce se ozve za scénou křik. Na jevišti vpadne Honzík, osmi až desetiletý chlapec, se skupinkou malých dětí. Hrají si na honičku. Housle zmlknou.

Hlas Ireny Nechte toho, jo! Hulákáte jako na lesy! Kdopak má v takovém křiku cvičit!

(Děti zmlknou a zaraženě se dívají k verandě. Opět se ozvou houslové etudy)

Anča Pojďme si hrát na schovku!

(Začne říkat rozčitadlo, děti se stavějí do kroužku. Na koho padlo slovo, ten jde pykat k verandě chaty. Ukryje si tvář a odřikává říkanku. Drobtina se zatím s křikem rozběhne, každý si hledá vhodný úkryt. Hra na schovávanou. Zpočátku běhají děti jednotlivě k verandě "zapykávat"; v závěru hry běží celá skupinka, ale kluci se nedohodnou a křičí jeden na druhého. Nepostřehnou, že housle ztichly)

Irena (vyběhne na verandu; v ruce má housle a smyčec, na nose brýle)

Tak vy nepřestanete?

(Malé děti zmlknou. Vzádu za plátkem se objevili dva kluci, Vašek a Kudla, kteří s neskrývaným potěšením sledují výstup. Kudla je o několik let starší, větší a silnější)

Irena

(malým dětem) Jděte si hrát dolů k vodě!

(Děti se zaraženě loudají pryč) A ty, Honzíku, syp! Už jsi zapomněl, co ti nakazovala maminka? Tady máš sítku a za chatou chytej motýly. Nebo večer uvidíš tanec!

(Hončík postává u verandy, otráveně si prohlíží sítku na motýly, ohlíží se za dětmi. Náhle uchopí hůl sítky jako řídítka motocyklu a projíždí se před chatou. Znázorňuje zvuk motoru, troubí apod. Do tenisky mu spadne kamínek, začne kulhat. Zouvá se a vyklepává tenisku. Znovu "našlapuje motor" a pokračuje v jízdě. Ozvou se housle, Hončík se zarazí, opatrně položí sítku na lavičku a krade se pryč. Pro jistotu se ještě zastaví a ohlédne se k chatě, potom odběhne za dětmi)

2

(Starší kluci se objeví za plátkem. Vašek jde k verandě, okukuje chatu. Z kapsy vyndá foukací harmoniku a začne vyhrávat. Kudla se usadil na plátku; pokouší se zpívat, ale nemůže se shodnout s Vaškovou melodií. Housle zmlknou, kluci se chtějí ukrýt)

Irena

(vyjde z chaty, pod paží nese housle, zahledne kluky; zkouší to nejprve po dobrém) Kluci, nemohli byste koncertovat někde jinde? Já musím cvičit.

Kudla

Řeči! Jsou přece prázdniny. No ne?

Irena

Měla jsem na ruce škrobák. Z těláku. A teď jsem pozadu skoro o celý sešit.

Vašek

Ó, neměli jsme tušení. Račte odpustit. Hluboce toho želíme.

Irena

(neví na čem je, vrací se do chaty, nejistě se ohlíží)

(Jakmile Irena zajde, oba chlapci se rozesmějí. Ozvou se housle. Kluci na sebe mrknou a pokračují ve hře. Vašek se uvelebí na schůdcích verandy a opět spustí na harmoniku. Kudlův projev se spíš podobá hulákání než zpěvu. Irena se tichounce přikrade na verandu. Kudla ji vidí, zmlkne, ale Vaška na nebezpečí neupozorní. Irena udeří Vaška smyčcem do hlavy, ten vykřikne a oběma rukama se chytne za temeno hlavy. Kudla se mu chechtá)

Irena A jestli je líbo, můžeš dostat přídavek!

Vašek Tak to předveď!

Irena Proč ne! (Napřáhne se, chce Vaška udeřit)

Vašek (uskočí, vytrhne jí smyčec, mává jím nad hlavou a směje se)

Irena Vrať mi ho! A honem! Nebo zavolám Martina, uvidíš!

Vašek Kudlo, pojďme si zašermovat! (Hodí mu Honzíkovu sítku)

(Kluci šermují, pokřikují na sebe a smějí se. Irena na chvíličku zmizela, když se znovu objeví na verandě, drží oběma rukama futrál. Vašek se zarazí, ukazuje na Irenu a chechtá se. Irena seběhne z verandy, honí kluky a snaží se je udeřit futrálem. Všichni křičí; kluci se chechtají, pitvoří se, dobře se baví.)

3

Anča (děvče o několik let mladší než Irena, pozorovala chvíli chlapce, ve vhodné chvíli vytrhne Vaškovi smyčec, běží s ním k verandě. Je ticho)

Vašek No tohle - ! Dáš to sem!

Anča A proč?

Vašek Víš, jakou mi udělala bouli? (Hladí si bolestivě místo ve vlasech)

Anča Dobře ti tak! Kdo si to spískal? Ty!

Vašek (Kudlovi) Číhni na ni! (Anči) Tak vrátíš to fidlát-
ko nebo ne?

Anča Ani mě nenapadne!

Vašek Uvidíme, jak budeš mluvit za chvíli. (Jde k ní)

(Vašek se chce přiblížit k Anči a vzít ji smyčec. Ta se však jen tak nedá; Vaškovi nezůstane dlužna ostrou odpověď, švihá kolem sebe smyčcem. Kluci legračně uskakují. Irena běhá zmateně po verandě, volá Martina a radí Anči, aby utekla)

Martin (objeví se za chatou, v ruce drží knihu)

Irena (žaluje Martinovi) Vzali mi smyčec a ještě mají Hon-
zíkovu sítku.

Vašek (takticky ustupuje) Proč se do toho mícháš?

Martin Dej mi tu sítku!

Vašek (vzal ji Kudlovi, mává jí jako holí) Až naprší a ne-
bude bláto!

Martin Chcete se prát? Myslíte si, že se vás bojím?
(Na verandu odhodí knihu)

Vašek (Kudlovi) Odvahu má, ale třesou se mu kolena!
(Legračně třepe nohama. Oba chlapci se hlučně smějí)

Martin (vzplane) Jste venkovští balíci!

Kudla (chvilí si ostře měří Martina, jde pomalu k němu)
Tohle podruhé neřekneš!

Martin Kolikrát budeš chtít. Vytahujete se nad děvčaty.
Hrdinové!

Vašek To si necháš líbit, Kudlo?

Anča (gesty přivolala malé děti, které vystrkují hlavy na
různých místech scény; chlapci vyšplhali na stojan
na vyklepávání koberců; všichni čekají, co se bude
dít)

Martin (sundá si bundu a postoupí ke Kudlovi) Tak pojd'.
Můžeme začít!

Vašek (Kudlovi) Vyžehli mu tričko. Já zatím skáknu pro sa-
nitku.
(Je ticho, všichni napjatě sledují Martina a Kudlu)

Kudla Tady se neperu
(Děti se hlučně rozesmějí)

Vašek Jseš zdravěj, člověče? A proč?

Kudla (pohlédne na náramkové hodinky) V deset mám bejt na
pile.

Vašek Koukej, mrňata se nám vyšklebujou!
(Vašek honí malé děti, nadává jim, hroživě mává holí
sítky. Děti se s křikem a smíchem rozbíhají. Honzík
zůstal na stojanu za chatou a směje se venkovským klu-
kům. Vasek ho honí, Honzík uteče za malými dětmi. Ven-
kovský kluk se u plůtku zastaví, zamračeně se podívá
na Martina, vztekle odhodí sítku na motýly a odejde.
Děvčata se smějí)

Irena **Tys** je vyprovodil, Martine!

Anča Teď už dají pokoj.

Irena (náhle si na něco vzpomene, lekne se) Honzík!

Martin Kde je?

Irena Utekl s dětmi k jezeru. Kdyby se maminka vrátila dřív,
slízneme to.

Martin (volá) Honzíku! Honzíku! (Spěchá za ním)

5

Anča (zůstala na palouku sama, Irena je na verandě chaty)

Irena Jakpak ti říkají?

Anča Anča. Anča Jelínková.

Irena Nikoho tady neznám. Naši nedávno dostavěli chatu.

Anča Já vím. (Podává Ireně smyčec)

Irena Děkuju ti. Ty se jich nebojíš?

Anča Kluků z vesnice? Kdepak! Nejsou tak zlí. Jenom nahánějí hrůzu, víš. Kamarádi jim odjeli na tábor, chtěli by ei s vámi asi hrát.

Irena To bychom to chytli. Ale ty přijď. Hned po obědě.

Anča A na co si hrajete?

Irena Já znám všelijakých her. (Seběhne z verandy, přeska-
kuje švihadlo) Ty jsi z vesnice?

Anča (kroutí hlavou) Jaem tady na prázdninách. U dědečka.
(Vzala do ruky knihu, kterou Martin odložil na veran-
dě; sedá na schody, listuje v knize)

Irena Čteš ráda?

Anča Moc.

Irena Tohle je pro kluky.

Anča Ba ne. Mně se verneovky líbí.

Irena Tak si ji vem. Martin ji beztak zná zpaměti.

Anča Děkuju.

Irena Mě máma od knížek honí. Kvůli očím. A tak si někdy
aspoň vymýšlím.

Anča A co si vymýšlíš?

Irena Třeba se dívám na slunce - budeš se asi smát -dívám
se a napadne mě, že to není slunce, ale meruna.

Anča (směje se) Meruna!

Irena Hele, Ančo. (Ukazuje vzhůru) Tamhle není mrak - to
je peřina. Slunce do ní propaluje díru, bude chumelit.

Anča Brr! (Obě děvčata se rozesmějí) To je hezká hra.

Irena Pozor had!

(Při zemi rychle kmitá švihadlem, syčí a pronásleduje Anču, která se vžívá do hry, bojácně ustupuje a zděšeně piští)

Irena (odhodí švihadlo) Neboj se. Už je pod kamenem.

Anča A s kým si hraješ?

Irena Většinou sama. Honzík je ještě mrně, Martin má jiné zábavy a táta je celé dny na vodě.

Anča Na vodě? A kde?

Irena Teď v létě jezdí s vyhlídkovou lodí dole na jezeře.

Anča Někdy pojedeme s ním, ano?

Irena Proč ne.

Anča Budeme se dívat na jezero a na oblohu ...
(Ukazuje nahoru) Hele, peřina!

Irena Ba ne. Teď už to je.... želva.

Anča Želva? Opravdu. A leze k sluníčku.

Irena Co tě napadá! To není slunce, ale ... jeskyně plná zlata.

Anča (nadšeně) Ty máš nápady!

Irena Pojď k nám do chaty. Naučím tě nějaké hry. Chceš?

Anča (jde za Irenou) A zahraješ mi na housle?

Irena (zřejmě potěšena) Chtěla bys?

Anča Já bych taky na něco ráda hrála.

Irena Znáš slovní kopanou?

Anča (přikyvuje) Hm.

Irena Tak hrajem.

(Irena řekne libovolné slovo. Anča rychle vymyslí jiné, které začíná hláskou, jíž Irenino slovo končilo. Podobně pokračuje Irena atd. Při hře zajdou děvčata do chaty. Anča odnese knihu)

(Martin přichází z opačné strany k chatě; vede nebo spíše táhne Honzíka, který se mu snaží vyprostit. Starší se rozčiluje, malý se brání a odmlouvá.)

Martin Marš domů! A hezky rychle!

Honzík Pusť! Řeknu to mamince. Těš se!

Martin A já povím tátovi, že věčně utíkáš k jezeru.

Honzík Plavat umím, tak co!

Martin Nežvaň!

Honzík Doplavat jsem až k vrbičkám. Zeptej se Ireny.

Martin Zavezu tě s lodí na hloubku a pak uvidíme.

Honzík Budeš čubrnět!

(Honzík se vytrhne bratrovi a uteče za plůtek. Martin se zlobí a křičí na něho, Honzík se mu vysmívá a dělá "dlouhý nos". Staršího to dopálí, honí malého kolem plotu, chytí ho a vede do chaty.)

(V pozadí se mihne Kudla, přeskochí plůtek)

Martin (otočí se, Honzík se mu vytrhne a uteče do chaty)
Co tady ještě chceš?

Kudla Nerad bych, aby sis myslel, že se tě bojím.

Martin Nikdo tě nevyháněl. Mohli jsme si to rozdat. Dostal jsi strach, a proto jsi práskl do bot.

Kudla Jakejpak strach.

Martin Tak se vymáčkni. Proč jsi utekl?

Kudla Musel jsem na pilu, čekala mě máma. A pak --

Martin Nežvaň.

Kudla Bylo tady na čumendě půl vesnice. Neraď hraju někomu divadlo, na to nejsem stavěnej.

Martin Podruhé si to můžeme rozdat beze svědků.

Kudla Spolehni se. (Blíží se k Martinovi) Ty v e n k o v - s k ý b a l í k y ti dlužen nevostanu. Na to můžeš vzít jed. (Výhružně zvedne pěst) Ty -

Martin (chytne ho za ruku) Neplaš se.

Kudla (vytrhne se mu, chvílku se oba mlčky měří) Uvidíme, kdo s koho!

Martin (odchází do chaty) Už se těším. Na shledanou.

Kudla Vejtaho! (Zamračeně se dívá za ním, po chvílce pomalu odchází. Ozvou se housle; tentokrát ne etuda, ale čistá, podmanivá melodie. Kudla se zastaví a naslouchá)

8

Vašek (objeví se za plůtkem) Kudlo, co je s tebou?
(Najde švihadlo, které odhodila Irena) Hele!

Kudla (poslouchá) Počkej.

Vašek (mává švihadlem nad hlavou) Číhni, laso! To se nám hodí.

Kudla Dej si pohov!

Vašek Něco tomu chybí. (Vyndá foukací harmoniku, začne hrát)

Kudla Sklapni zobák!

Vašek (udiveně se dívá na Kudlu, bezděčně se zaposlouchá do melodie) Člověče, ta holka docela pěkně hraje.

Kudla (mlčí, zamyšleně se dívá k chatě)

Vašek A nebojí se. (Hladí si bouli ve vlasech)

O p o n a

2. obraz

Scéna táž. O stojan na vyklepávání koberců je opřeno několik pádel.

1

(Martin staví v pozadí stan. Na schodech verandy sedí Anča a čte nahlas Honzíkovi, který si u jejích nohou pohrává se sekerkou)

Anča Po vzdutém moři, jehož šedavé vlny se řítily po větru, prchala malá loď skoro bez plachet. Škuner se jmenoval Racek, ale jeho jméno byste byli marně hledali na štítu zádi lodi. Štít byl totiž buď vlnami nebo při nějaké srážce urván. Na zádi škuneru stáli u kormidla čtyři chlapi. Všichni spojili své síly, aby čelili útokům vln, které hrozily stržením lodi ze směru.

(Martinovi se práce nedaří, hledá sekerku. Konečně si všimne Honzíka a zavolá ho. Malý ochotně začne pomáhat staršímu, ale Martin není spokojen, zlobí se. Honzík se ohrazuje a nic si nenechá líbit. Martin ho na konec od stavby vyhodí, malý postává uraženě stranou.)

Anča (láká Honzíka) Pojď. Teď je to napínavý.

Honzík Nech si to!

Anča Poslouchej. (Čte velmi dramaticky) Byla jedna hodina s půlnoci. Bouře se rozvíjela do neuvěřitelné prudkosti. Jachta plula, jako by byla celá ponořena do tekutého živlu.

Honzík (zaujat četbou přistoupí k Anči)

Martin (vleze pod stanové plátno a vztyčuje stan)

(Vzadu za plůtek se přikrade Kudla, který zřejmě na tento okamžik čekal. Dává znamení za scénu, v mžiku se vedle něho objeví Vašek, který nese Irenino švihadlo)

Honzík (Anči) A jak to bylo dál?

Anča (pokračuje v četbě) Vzduchem se nesly skřeky bouřníků. Letěly stále s lodí, jejíž rychlost žádná lidská moc nemohla snížit.

Kudla (obezřele se vztyčí a dává znamení Vaškovi, aby ho následoval)

Honzík (netrpělivě Anči) Tak dál!

Anča Nad palubou se rozlehla rána.

Kudla (vplíží se do stanu, Vašek za ním)

Anča Zbytek přední plachty byl oderván --

(Ze stanu se ozve Martinův tlumený výkřik. Anča polekaně vyskočí. Honzík běží na verandu a volá Irenu. Kudla a Vašek vyběhnou ze stanu, přikrčení utíkají pryč)

2

Irena (spěchá z chaty. Má na sobě zástěru, zřejmě běží rovnou od plotny) Co se děje?

Anča Přepadli Martina! Ve stanu!

Irena (volá za scénou) Dva na jednoho! Baby!

Kudla (za scénou) Malá oplátka!

Irena A za co?

Kudla Však on dobře ví.

Irena Zákeřně přepadat! Na pořádný zápas si netroufáte!

Kudla (vrací se na jeviště, vyzývavě) Zápas? Proč ne! (Vaškovi, který je za scénou) Pusť ho!

Vašek (bojácně se vrací na jeviště) Šílíš?

Kudla Povídám, rozvaž ho!

Vašek Víš, jak bude zuřit? Já se neperu.

Kudla (Chytne Vaška a postrčí ho) Syp, syp!

(Vašek jde velmi opatrně ke stanu, zastavuje se. Děti se mu smějí. Ozve se Martinův křik a Vaškovo volání o pomoc. Na stanovém plátně jsou vidět známky zápasu.)

Děti opět smích. Vašek klopýtá po chvíli ze stanu. Je udýchaný a rozčuchaný, má roztržené tričko. Děti se bouřlivě smějí.)

Vašek (hledá útočiště u Kudly) Co jsem říkal. Řádí jako tajfun.

Martin (vyleze ze stanu, v ruce drží švihadlo) A koukejte plavat! Oba! Nebo uvidíte!

Vašek Kudlo jdem.

Irena A co zápas? Znáte námořnické zkoušky?

Vašek Já -- Já musím domů.
(Děti se mu smějí)

Anča Dostali strach. Strašpytlové!

Irena Tak co? Kdo bude zápasit?

Kudla Třeba já.

Vašek Neblázní, člověče. Podívej se, jak mě zřídil.

Anča Co bude v sázce?

Vašek (sáhne do kapsy, vyndá několik mincí a nabízí je Kudlovi) Chceš založit?

Kudla Schovej ty prachy!

Anča O něco zápasit musíte.

Irena Mám nápad! Když vyhraje Martin, dáte nám až do konce prázdnin pokoj

Kudla Proč ne.

Vašek A když vyhraje Kudla, vezmete nás do party!

Irena (zarazí se) Do party? Vás - ? (Vymění si starostlivý pohled se starším bratrem)

Honzík Martin vyhraje!

Irena Tak dobrá. Platí!

(Na různých místech v pozadí se postupně objevují malé děti, kluci obsadili stojan na vyklepávání koberců, všichni se zájmem pozorují přípravy k zápasu)

Irena (odkládá zástěru) Zkoušky budou tři. Každý námočník musí být silný, šikovný a musí umět - co?

Honzík (se školáckým akcentem) Prosím, orientovat se.

Irena Správně. Připravte se k první zkoušce. Vyhraje ten, kdo dřív uváže na své pádlo loďní amyčku.

(Irena podá oběma chlapcům konce švihadla. Honzík a Anča drží pádla. Martin a Kudla se pustí horečně do práce. Malé děti živě reagují, vyměňují si názory, fandí. Irena napomíná Vaška, který se přitočí ke Kudlovi a chce mu pomoci. Za vydatného povzbuzování dětí Martin první uváže na krček pádla loďní amyčku a pádlo vítězoslavně zvedne do výše)

Kudla Dostal jsem zamotaný konec.

Irena Výmluvy! Martin vede jedna nula.

Vašek Uvidíme, kdo se bude smát na konec.

Irena (ohlašuje) Zkouška orientace! (Vede k jednomu portálu Martina, Anča současně ke druhému Kudlu) Vyhraje ten, kdo první vezme Honzíkovi pádlo.

Honzík (sedá si v pozadí uprostřed, pádlo drží kolmo k zemi listem vzhůru)

Irena (malým dětem) Teď ani muk!

(Děvčata zaváží oběma chlapcům šátky oči, potom je několikrát zatočí do kolečka. Kudla s rukama slepecky předpaženými tápe na místě. Martin zamíří rovnou k Honzíkovi, ale jako by si to rozmyslel, otočí se a uvolní místo Kudlovi, který po delším bloudění nahmatá rozpaženými rukama Honzíkovo pádlo)

Vašek (září) Vyrovnáno! Vyrovnáno! Tleskejte, mrňata!

(Některé děti tleskají)

Irena (vztekle) Ticho! Rozhodne zkouška síly.

(Irena vezme švihadlo a podá chlapcům jeho konce. Honzík a Anču pošle s pádly na protilehlé strany jeviště, nejlépe po uhlopříčce, takže Honzík stojí u portálu vpředu, Anča vzadu stranou. Irena uvolňuje provaz, který kluci uchopili před tělem)

Irena Kdo se první dostane ke svému pádlu, vyhraje.

(Lano se zvolna napíná. Malé děti se rozdělily na dvě skupinky a vydatně povzbuzují zápasníky. Štěstí je střídavé. V závěru se zdá, že vyhraje Martin, který má již pádlo na dosah. Náhle provaz uvolní a nechá se od Kudly pomalu přetáhnout. Najednou je úplné ticho.)

Vašek (chvilíčku vyjeveně kouká na Kudlu, nechce věřit náhlému obratu situace. Do ticha začne křičet) Sláva! Sláva! (Skáče kolem Kudly a plácá ho po zádech) Vyhráli jsme! Vyhráli! Co jsem říkal! Máme to v kapse! Tys mu to natřel, panečku! (Ukazuje na skupinku dětí z chaty, které stojí zaražené stranou) Číhni, Jako by spadli z měsíce! (S rukama v kapsách postoupí vyzývavě k Martinovi) Nezapomeňte, co jste slíbili!

Martin Spolehni se.

Vašek Kdy máme přijít?

Martin (krčí rameny) Třeba zítra.

Irena (vztekle) A přineste si peníze do loďní pokladny. Jinak vás do posádky nechceme!

Honzík Já musím taky platit?

Irena (odsekne) Každý!

Vašek Hned ráno jsme tady jako na koni. (Odchází) Kudlo, jdem. Já věděl, že vyhraješ. Kam se na tebe hrabe. (Oba pryč)

(Honzík odběhne za dětmi, které se připojily ke klukům z vesnice. Anča vidí, že s Irenou nebude kloudná řeč, chvilíčku postává, pak také zajde, odnáší knihu)

- Irena (zůstala na palouku s Martinem, její hněv propukne naplno) Takhle se pokořit! Cos dělal, prosím tě? Už jsi měl vítězství v kapse. Prohrát s takovým -! Teď abychom s těmi darebáky ještě kamarádili.
- Martin Udělal jsem to schválně!
- Irena (po chvilce údivu) Schválně? A proč?
- Martin Však ty dobře víš! Jemu jsi dala zamotaný provaz a mně potom šátek, kterým bylo vidět!
- Irena Chtěla jsem ti pomoci.
- Martin O takové vítězství nestojím!
- Irena Najednou! Ty asi nikdy při hře nepodvádíš. Mohli jsme se jich zbavit.
- Martin A proč? Možná, že budou docela prima.
- Irena Přeskočilo ti? Radši bych se neviděla.
- Martin Sama sis to uvařila, tak si to sněž!
- Irena Všechno já. Když jsi šátkem viděl, tak proč jsi nezavřel oči? Kdybys raději přiznal, že Kudla je silnější. Svatoušku!
- Martin Nežvan! Kdybych jen chtěl -!
- Irena Zdrávi povídali! Kam se na něj hrabeš,
- Martin Cože? Tak abys věděla -!
- (Irena mu skočí do řeči. Chvilku mluví oba najednou.)
- Hlas maminky (z chaty) Děti!
- (Martin a Irena zmlknou)
- Hlas maminky Ireno! Martine! Honzíku!
- Martin (rozhlíží se) Kde ten kluk vězí?
- Irena (ukazuje za scénu) U jezera! Špatně ho hlídáš. Jednou se utopí.
- Martin (dívá se za jeviště) Už zase si hraje s venkovskými kluky! Kolikrát jsem to zakazoval. (Volá) Honzíku! Domů!

Irena Jen ho nech! Stejně budeme s těmi uličníky kamarádit.
Musíme! Kvůli tobě!

Martin Už zase začínáš? Já to nezavinil.

Irena A kdo teda?

Martin Podívej se do zrcadla!

Irena Ty se podívej. Na sebe! A víš, co uvidíš? Třasptinku!

(Martin začne na Irenu křičet, a protože se sestra jen tak nedá, nerozumíme jim kloudného slova. Oba běží dvakrát kolem stanu. Irena se zachytí podpěry a stan se poručí na zem. Martin se dopálí ještě víc. Křičí jeden přes druhého. Irena se spasí útekem do chaty.)

O p o n a

3. obraz

Scéna jako ve druhém obraze. Stan je pryč. O stojan na koberec je opřen stěžeň plachetnice s dílem šipové plachty, vše velmi primitivní, dětské výroby. Na verandě leží kniha, fotoaparát a dřevěná krabička, vzadu se povaluje několik pádel. O zábradlí je opřena Honzíkova síťka na motýly.

1

Martin natírá stěžeň, Irena s Ančou spravují plachtu. Honzík se snaží být užitečný, ale nikdo ho nebere vážně. Za plůtkem se po chvíli objeví venkovští kluci a zpovzdálí rozpačitě přihlížejí. Vašek se odhodlá a pozdraví. Na jeho "ahoj" pomalu a neochotně reagují městské děti. Trapná chvíle. Martin ostře vyzve Honzíka, aby mu podržel plechovku s barvou. Vašek ochotně přiskočí a Honzíka zastoupí. Kudla se po chvíli také nenápadně chopí práce.

(Následující dialog se zpočátku rozvíjí pomalu, s ostychem a rozpačitými pauzami.)

Vašek A jak se vlastně vaše loď jmenuje?
Irena Jméno vymyslíme až na vodě.
Kudla Na tom tak nefrčí.
Martin Ba ne. Každá loď musí mít jméno, to dá rozum. Co kdyby se nám ztratila.
Irena Nejdřív se musíme domluvit, kam pojedeme.
Vašek A zvolit kapitána!
Anča Já jsem pro Martina. (Zvedá ruku)
Vašek (dívá se rozpačitě z Kudly na Martina) Je to vaše loď, znáš ji nejlíp. (Pomalů zvedne ruku)
Anča A ty, Ireno?
Irena Co můžu dělat? (Dává neochotně ruku nahoru)
Vašek To je většina. (Martinovi) Jseš kapitánem. Já budu kormidelník, jo?
Martin Proč ne. (Ireně) A ty budeš psát lodní deník! (Směje se jí)
Irena No nazdar! Písařit i o prázdninách.
Martin Patří ti to.
Anča Kudla může být prvním důstojníkem a obsluhovat plachtu.
Martin (s nedůvěrou Kudlovi) Dovedeš to?
Kudla Bodejt.
Irena Na tebe, Ančo, zbyla lodní pokladna.
Anča To nevádí.
Honzík A já budu plavčíkem!
Vašek (chechtá se) Budeš drhnout palubu?
Martin (se smíchem Honzíkově) Kdybychom ztroskotali, utopíš se jako lodní myš.
Honzík Dovedu plavat!
Martin Dovedeš, ale jako zednická tříška. (Děti smích) Uděláš tři tempa a polykáš andělíčky. (Opět smích)

Vašek A do pokladny bys mohl dát leda knoflík, ty cvrčku!
(Posádka se hlučně směje)

Martin (tajemně) A teď to hlavní.
(Kapitán svolá gestem posádku, která utvoří spikle-
neckou skupinku, radí se. Honzík chce také být při
tom. Na Martinovo strohé "nedolejžej"! Odejde po-
smutněle stranou; náhle ho něco napadne a odběhne
do chaty)

Martin Kdo je pro cestu na ostrůvek?

Irena Já všema deseti!

Kudla Ale nejmíň na týden.

Anča Mě děda pustí sotva na tři dny. V neděli musím být
doma, přijedou naši.

Kudla A to si neumíš vymyslet nějakou vejmluvu?

Anča To se lehce řekne.

Martin A co na ostrůvku?

Vašek Budeme si hrát na vojáky. Já tomu rozumím, brácha je
u tankistů.

Anča Ba ne. Lepší bude na robinzony. (Sahá po knize) Kou-
sek vám přečtu; abychom věděli, jak se má pořádný ro-
binzon chovat.

Martin Teď máme jiné starosti. Tady máš lodní pokladnu.
(Podává jí dřevěnou krabičku)
(Od břehu přilétne v té chvíli barevný míč a zasáhne
skupinku)

Vašek Mrňata!

Irena Tohle nám dělají schválně!

Martin (tomu, kdo se chystá hodit míč) Nevracej ho! Aspoň
dají pokoj.

Anča (sedla si zatím na schody verandy, z krabičky vyndala
malý sešitek a tužku, zapisuje) Kapitán Martin Kučera...

Martin Pět korun.(Podává jí bankovku)
Anča (zapíše) Další.
Kudla (přistoupí k Anči, počítá drobné)
Anča (píše) První důstojník Antonín Kudla ...
Kudla Správně se jmenuju Kudláček.
Anča Mám napsat Kudla nebo Kudláček?
Kudla (mávně rukou) To je fuk!
Anča Kolik máš?
Kudla Tři kačky pade. (ještě se šacuje) Moment! Tři padesát pět.
Anča (zapisuje)

2

Honzík (podlezl zábradlí verandy a nenápadně se zařadil za Kudlu, salutuje) Plavčík Jan Kučera. (Podává Anči bankovku)
Anča (užasne) Padesátku?
 (Posádka, kterou vzadu upozorňuje Martin na malé děti, se otočí a přistoupí k Honzíkovi)
Martin Ty máš padesát korun? (Prohlíží bankovku) Kdes je vzal? (Čeká) Neumíš odpovědět? Odkud jsou ty peníze? (Chvíle)
Irena Tak,Honzíku. V pokladniče máš pár korun a klíček má maminka.
Martin (Zvedne Honzíkovi bradu) Kde jsi vzal tu padesátku? Jestli neodpovíš, jdu za mámou! Tak hezky rychle! Kdes ji vzal?
Honzík (po chvíli vyhrkne) Byla v hrníčku - co z něj nepijem.
Martin (vymění si pohled s Irenou) Tys ukradl peníze mámě?
Irena A proč jsi je bral?
Honzík Chtěl jsem, abyste mě vzali do posádky.
 (Pauza)

Irena No tohle!

Vašek Tolik peněz!

Kudla (přes rameno Martinovi) Hele, vem ho. Prachů je škoda.

Irena (zaslechne Kudlu) A kdo to odnese, až všechno praskne? My!

Anča Tak vemte Honzíka bez peněz.

Martin Piráty neberem! (Podává Honzíkoví bankovku) Vrať to! A hned!

Honzík (pomalu bere padesátku, odchází do chaty, na verandě se zastaví a ohlédne se na posádku, jako by chtěl něco říci)

Martin Zloději!

Honzík (zajde do chaty)

Anča Měli jste ho vzít.

Martin Ani nápad. Je neposlušný, plavat nedovede a ještě provede takovou věc.

Anča (bere krabičku) Kdo neplatil?

Irena Dáme ti to potom. (Podává bratrovi aparát) Martine, vyfoť nás, dokud je sluníčko. Na první stránku lodního deníku nalepíme fotku celé posádky.

Martin (bere mrzutě aparát) Tak udělejte skupinku.
(Zatímco Martin chystá aparát, připlíží se na scénu dva malí chlapci a odnesou barevný míč. Martin řadí děti do skupinky, kterou kontroluje v zrcadlovce aparátu. Stále není spokojen. Ostatní se dobře baví.)

Vašek Počkejte, to nejde - posádka bez kapitána!

Martin Zkusím to se samospouští. (Vyndá z kapsy provázek a váže jej na spoušť aparátu, který položí na lavičku. Konečně je všechno v pořádku. Martin uchopí konec provázku a zařadí se do skupinky) Tak pozor!

- Honzík (objeví se na verandě)
- Anča Honzíku, pojd se vyfotit s námi.
- Honzík (mlčky sestoupí z verandy, odchází)
- Irena Honzíku!
- Anča Pojd! Nestyď se.
- Honzík (prudce se otočí, vykřikne) A dovedu plavat, abyste věděli! Uvidíte! (Pryč)
- Irena Honzíku! (Vyběhne ze skupinky) Honzíku!
- Martin (zaujat opět přípravou aparátu; rovná skupinku, kterou Irena porušila) Nech ho! On se vrátí. Tak pozor! (Napíná provázek)
- Vašek (pitvoří se) Vyletí ptáček!
(Posádka se rozesměje)
- Martin Nehýbat se!
- (Ve chvíli, kdy chce Martin zatáhnout za provázek, přiletí od řeky barevný míč. Kapitán se lekne a s provázkem v ruce udělá instinktivní pohyb, aparát sletí z verandy. Chvilku se všichni vyjeveně dívají na aparát, potom začnou hrozit a rozhořčeně křičet směrem za scénu. Martin se vrhne k aparátu)
- Vašek No počkejte! To si vypijete! (Martinovi) Tohle si necháme líbit, kapitáne?
- Martin Obklíčíme je. (Vydává rozkazy) První důstojník přímo k jezeru!
- Kudla (odběhne)
- Martin Kormidelník vlevo!
- Vašek Rozkaz! (Pryč)
- Irena A já?
- Martin Nadběhni je kolem chaty! (Anči) Ty zůstaneš na hlídce tady. Rozumíš! Nehni se ani na krok!

Anča (horlivě přikyvuje)

4

Kudla (křičí za scénou) Honzík --! (Vpadne celý vyděšený a udýchaný na jeviště) Honzík --!

Martin Co je s ním?

Kudla Skočil do vody. Na hloubce!

Martin Plavat nedovede!

Irena (zaslechne Kudlu, vrací se) A máma není doma! (Začne hořekovat a hystericky pobíhat po scéně)

Martin Pádlo! Rychle!

(Martin a Kudla popadnou pádla, všichni odběhnou, křik za scénou tichne)

(Anča zůstala sama. Nervózně vyhlíží za scénu. Chce utéci k jezeru, ale uvědomí si svůj slib, který dala Martinovi, zarazí se a pomalu se vrací k chatě. Najde Honzíkovu sítku na motýly, zvedne ji a s úzkostí se dívá k jezeru, odkud je slyšet výkřiky dětí)

O p o n a

Přestávka

D r u h á č á s t

4. obraz

Na ostrůvku. "Divoké seskupení" skalisek a kamenů obrostlých keří a rákosím. Uprostřed prostornější trávník. V popředí kámen natočený horní plochou k obecenstvu. Vzádu větší skalisko, na které je možno vystoupit, pod ním zbytky ohniště, kusy ohořelých dřev, hromádka suchého chrastí, vedle leží prázdná láhev.

1

- Kudla (vykoukne opatrně za skaliskem, obhlíží scénu, volá za sebe) Sem! Všichni sem! Tady je prima místo.
(Za sebou jdou ostatní členové posádky, obezřele se rozhlíží. Všichni nesou batohy nebo chlebníky, Vašek třímá primitivní rybářský prut)
- Anča Pozor, abychom nepadli do rukou domorodců.
- Irena (drží před sebou houslový futrál jako štít) Zdá se, že ostrov není obydlen.
- Anča Divochy jsme zatím nespátřili.
- Martin (prohlíží si loučku) Tady budeme v bezpečí. Divoké šelmy jsou hlouběji v divočině. Na pobřeží jsem zahlédl jen králíka tukutuko.
- Vašek (odložil tornu, z kapsy vyndává rybářské náčiní)
Já chytím lososa. (Odchází, všimne si ohniště a zbytků po táboření) Hele, tady někdo tábořil!
- Anča (káravě) To jsou stopy po trosečníkovi. Máš trestný bod, kormidelníku.
- Vašek Bod nebod, já jdu na ryby. (Pryč)
(Děvčata stojí pietně nad ohništěm)
- Irena Ubohý Francouz!
- Anča Tady v těch skalách měl jeskyni.

Irena (zvedne láhev) Poslal zprávu o sobě, ale příliv mu láhev vrátil.

Anča Zemřel hladu a slunce vybělilo jeho kosti. (Legračně vzlykne, ukazuje na hromádku chrastí) Vidiš, zbytky jeho kostry.

Irena (Martinovi, který sedí stranou a Kudlou a vyměňuje film v aparátu) Kapitáne, udělej obrázek pro lodní deník.

Martin Času dost. Nejdřív musíme propátrat ostrov.

Kudla A najít vodu. (Uvolňuje jídelní misku, upevněnou řemínkem na batohu)

Anča Tady můžeme mít sportovní louku.
(V dálce se ozve indiánský pokřik: "A - hú - ú - ú!")
Zřejmě Vaškův hlas. Posádka strne)

Irena Domorodci!
(To je signál k pokračování hry. Kluci seberou u ohniště dva klacky, kterých používají jako pušek. Na Martinův pokyn se všichni kryjí. Vzrušeně hovoří o přepadení, které pro ně uchystali domorodci. Kluci opustí své pozice, opatrně postupují vpřed, přebíhají mezi skalisky, chovají se bojově. Děvčata je napomínají k opatrnosti. Chlapci zmizí za scénou)

2

Irena (vyndává sešit a tužku) Všechno zapíšu hned zatepla do lodního deníku.

Anča (se zájmem nakukuje do sešitu) Ukaž!

Irena Někdy mám prima nápady, ale když vezmu tužku a chci je napsat, vidím najednou, že jsou docela obyčejné. Tak třeba teď: Zavřu oči a hned vidím domorodce, jak prchají před našimi kluky. "Za nimi!" volá Martin. "Vpřed! Vpřed!" Kudla střílí do vzduchu, chechtá se. A najednou je volání domorodců slyšet také zprava -

- a teď je kluci zaslechli dokonce i za
jsou v pasti. Křik se přibližuje ze všech
stran. Martin je vpředu, už vidí postavy - rozškle-
bené tváře. S hrůzou vidí, že to nejsou domorodci..!

Anča (přijala Ireninu hru, s úzkostí) A kdo teda?

Irena Piráti!

Anča (ve strachu se chytne Ireny, jako by u ní hledala ochranu) Ó! (Děvčata se rozesmějí) Úplně jsi mě vy-
lekala.

Irena To se to hraje na robinzony, když máme batohy nabi-
tý baštou. Dostala jsem z toho vypravování hlad.

Anča Chudák trosečník! Ten byl na tom hůř.

Irena (hrabe v batohu) Tohle jsou ale vtipy! Někdo mi
schoval jídlo. (Hledá dál) A polévkové kostky taky.

Anča A nezapomněla jsi to doma?

Irena Vím najiisto, že jsem jídlo měla.

Anča Já mám chleba se sádlem a sušenky. (Otvírá chlebník,
přehazuje v něm věci)

Irena Taky je nemůžeš najít?

Anča Všecko pryč!

(Irena volá chlapce. Děvčata znovu prohlížejí batoh a
chlebník, vzájemně si ukazují, kde jídlo bylo. Obě
opět volají kluky)

3

Kudla (vchází s Martinem, nese jídelní misku s vodou, v dru-
hé ruce několik rostlin)

Irena Kluci! Vraťte nám jídlo! Takové legrácky si podruhé
nechte! Nikdo na ně není zvědavý!

(Chlapci se nechápavě dívají na sebe)

Martin Jaký jídlo?

Irena Tady Anči a moje. Všechno, co jsme s sebou měly, zmizelo.

Kudla Hrajete si na robinzony, nebo doopravdy?

Irena (ukazuje chlapcům svůj batoh a Ančin chlebník) Podívejte se, když nevěříte.

Martin Já nic nebral.

Kudla (dopáleně) A já snad jo? Ať jen někdo cekne, že jsem chmaták!

Martin Jídlo jste nechaly doma a děláte scény. Rozdělíme se s vámi. (Omakává svůj batoh) Ale já -- Měl jsem jídlo tady - v postranních kapsách --

Kudla (vrhne se ke svému batohu, vyhazuje kusy oděvů, náhle strne) Buchty! Dvanáct buchet! A všechny jsou v čudu!

(Posádka znovu prohledává batohy. Všichni se vzrušeně dohadují, kam jídlo zmizelo. Martin obviňuje Kudlu, ten se velmi hlasitě brání. Irena se snaží svalit vinu na kluky, Anča jí to rozmlouvá)

Martin Tak тихо! Tohle nikam nevede.
(Chvilka)

Irena Kdo to jen mohl udělat?

Martin Vraceli jsme se několikrát k chatě, ale u batohů na břehu byla přece hlídka. Nejprve Vašek, potom Anča --

Kudla (přikyvuje) Na mě se už nedostalo.

Irena Byly tam také malé děti.

Anča Proč jste Honzíka nevzali do posádky?

Martin Za to, že nás tak vyděsil!

Kudla (chechtá se) Ten ti vytřel zrak! Plaval jako ryba.

Martin Co ti je! Když jsme přijeli s lodí, mlel z posledního.

Kudla Honzík? Měl dech na celý jezero.

Martin Nežvan! Kdybych pro něho neskočil --

Kudla (směje se na celé kolo) Těžko jsi ho doháněl.

Martin Tebe jsem o pomoc neprosil.

1 (Dialog přerostl v hádku. Oba hovoří najednou. Martin se rozčiluje, Kudla se mu směje)

Irena Kluci, nechte toho! Teď není čas na hádky. Co budeme dělat?

(Je ticho)

Irena Vrátime se pro jídlo.

Martin Nenech se vysmát, robinzonko!

Kudla Vašek nachytá ryby a já uvařím polívku.

Irena Ale kostky jsou taky fuč.

Kudla Žádný strach. Natrhal jsem zeleninu.

Irena Zeleninu? Tady?

Kudla Číhni. (Ukazuje jí rostliny) Popenec, pcháč - tady je šťovík ...

Irena (škáredí se) Dobrou chuť.

Kudla Budeš se olizovat!

(Kudla zapaluje lihový vaříč, na který klade misku s vodou. Veselá nálada kolem vaření polévky. Kudla má hlavní slovo; žádá Martina o zápalky, ten mu je hází. Anča shání sůl, Irena jí pomáhá a radí)

Martin (znovu prohlíží svou tornu)

Irena (všimne si bratra) Počkejte, děcka! (Kudla a Anča zmlknou) Co hledáš, Martine?

Martin Stopu.

Irena Máš na někoho podezření?

4

Vašek (přibíhá celý vyjevený, v ruce drží rybářský prut)

Kluci -! Kluci -!

Martin Co je?

Vašek Chyťal jsem nejdřív vzadu pod skalou, ale nebrali, a tak jsem pomalu zasekával dál kolem pobřeží.

Kudla Nevypravuj pohádky! Co se stalo?

Vašek Najednou koukám - byl jsem v zátoca, kde jsme přistáli. Rozhlížím se, ale loď ...

Martin Co je s naší plachetnicí?

Vašek Je pryč.

Martin Pryč? A kde?

Vašek (krčí bezradně rameny) Na jezeře ne.

Irena A kdo to udělal?

Vašek To kdybych věděl.

Kudla Někdo nám ji ukrad. Teď jsme v pěkné kaši.

Martin A co vítr? Možná, že se opřel do plachty. (Kudlovi) Proč jsi ji nesvinul?

Kudla Nedostal jsem rozkaz.

Martin Jakýpak rozkaz! Plachta se u břehu vždycky spouští. (Pauza)

Anča Co teď?

Martin Musíme zavolat na nějakou loď.

Kudla Do takových bažin nikdo ani nepáchne.

Irena A doma jsme řekli, že se vrátíme pozítří.

Vašek Jsme v tom až po uši.

Martin Nafňukejte, nějak si pomůžeme.

Kudla Aspoň kdyby bylo něco k snědku.

Vašek Vy nemáte jídlo?

Martin Ztratilo se nám. Tobě ne?

Vašek Navrchu v torně mám chleba se škvarkama.

Martin Podívej se!

(Vašek vycítí nedůvěřivý tón Martinových slov, dívá se po celé posádce, potom jde pomalu ke svému batohu, rozpíná jej, znovu pohlédne na děti, které ho napjatě sledují. Z torby vyndá veliký krajíc chleba zabalený v igelitovém sáčku)

- Vašek Já jídlo mám.
 (Dlouhé ticho)
 Snaž si nemyslíte, že já --?
- Martin Měl jsi hlídku u batohů?
- Vašek Měl.
- Martin Nám se ztratilo všechno - tobě nic.
- Kudla Nechte hádání až po jídle. Na lačný žaludek to není zdravý. (Ochutnává lžící polévku) Polívčička jako ve školní jídelně.
- Vašek Ale já přece --
- Kudla Ančo, prostírej. Za chvíli budeme nosit na stůl.
- Irena Škoda, že táta nejezdí s lodí kolem ostrůvku.
- Vašek (s krajícem chleba v ruce) Vy mi nevěříte -? Proč mi nevěříte, kluci?
- Kudla Na stůl dáme čistej ubrus. (Prostírá na zem ručník)
 Ančo, přines příbory ... (Všimne si jí, jde k ní, po chvílce) Ty brečíš?

O p o n a

5. obraz

Scéna táž.

Během obrazu se zvolna stmívá.

1

Irena (sedí na kameně a čte z lodního deníku. Anča se zájmem naslouchá) Před polednem se strhla bouře a náš ubohý škuner se zmítal mezi vlnami. První důstojník Kudla spustil šípovou plachtu, kormidelník Vašek seděl bezmocně u zlomeného kormidla. Naše posádka byla vydána na pospas hroznému živlu, který po několika hodinách vyhodil naši loď na břeh opuštěného ostrova.

Anča To jsi napsala krásně.

Irena Ale co dál? (Bere tužku) Nebudu si nic vymýšlet. (Píše) Hned po přistání na ostrově nás potkala nemilá příhoda. Zjistili jsme, že z batohů a chlebníků se ztratilo jídlo.

Anča (šeptne) Ireno ...

Irena (pokračuje, Anči nevěnuje pozornost) Ztráta jídla je obestřena neproniknutelným tajemstvím a nebude asi nikdy odhalena.

Anča (hlasitěji) Irčo ...

Irena (táž hra) Všichni členové posádky tvrdí, že o ztrátě jídla nic nevědí.

Anča (vykřikne) To není pravda!

Irena (zvedne udiveně hlavu od deníku) Ty snad o něm něco víš?

Anča (těžce se odhodlává k odpovědi) To jsem zavinila já.

Irena Ty -?

Anča Hlídala jsem batohy na břehu a nemohla jsem se vás dočkat. Trvalo vám to celou věčnost...

Irena Loď byla rozeschlá. Kluci museli rozpouštět asfalt, a to dá fušku.

Anča Malé děti na mne volaly, potřebovaly jednoho do hry...

Irena A ty ses dala zlákat?

Anča (mlčky přikývne)

Irena (zlobí se) To tě nenapadlo, že se naše věci mohou ztratit? Proto tě tam kapitán postavil.

Anča Ze začátku jsem se pořád ohlížela, ale děti běžaly stále dál ... Na batohy jsem docela zapomněla.

Irena Odejít z hlídky! Víš, co bys zaslouhovala?

Anča Pořád jenom hlídám. Tenkrát, jak Honzík skočil do vody, jsem taky musela mít stráž. Všichni jste byli u jezera, a já... Tys ještě nehlídala! A pročpak? (Nabírá k pláči) Pořád jenom já. Jako pejsek!

Irena (po chvíli) Copak teď napíšu do lodního deníku?

Anča Napiš, jak to bylo.

Irena Máš rozum? Martin tě vyhodí z posádky.

Anča Tak ať. Když si to zasloužím...
(Za scénou se ozve hvízdání)

Irena (důtklivě) Nikomu ani muk! Platí?

Anča (sklopí hlavu, po chvílce přikývne)
(Zatímco vchází Vašek, čte Irena poslední větu, kterou napsala do lodního deníku)

Irena Ztráta jídla je obestřena neproniknutelným tajemstvím a nebude asi nikdy odhalena. (Významně) "Asi" škrtneme, tak. (Čte znovu, zdůrazňuje každé slovo) Nebude nikdy odhalena!

2

Vašek (rozpačitě se zastaví a poslouchá Irenu, chvíle) Klu-ci se ještě nevrátili?

Irena Jak vidíš.

Vašek Martin mě poslal na břeh.

Anča Dával jsi znamení?

Vašek (přikyvuje) Chvilí jsem signalizoval. A nasbíral jsem dříví na oheň.

Irena Myslíš, že si ho někdo všimne? Táboráky dělá v létě kdekdo.

Vašek Za pokus to stojí. Hned po večeři oheň zapálíme.

Irena Po večeři! A copak bude dobrého? Řízky, vepřová nebo skopové na česneku?

Vašek (jde ke svému batohu) Myslel jsem ... Až přijdou kluci ... (Vyndá krajíc v průhledném sáčku) Snad bychom se mohli o můj chleba rozdělit.

Irena Jen se neobtěžuj. My už jsme po večeři.

Vašek A co jate jedly?

Irena Kůru ze stromů.

Vašek Děláš si legraci.

Irena Fakt. Pochutnaly jsme si, viď, Ančo. Kůra byla nadívaná mechem a rákosovým listím.

Anča Škoda, že tady nerostou aspoň jahody nebo maliny.

Vašek (pokládá krajíc na kámen v popředí scény) Sám chleba jíst nebudu.

Irena (posměšně) Hrdino!
(Za scénou se ozvou hlasy)

3

(Vejdou Martin a Kudla. Oba nesou plnou náruč slabých rovných soušek. Kudla má sekerku)

Irena Z takových páráték chcete sestavit vor?

Martin Silnější na celém ostrově nenajdeš.

Kudla (skládá tyčky na zem) Spíš bysme potřebovali poradit, jak soušky scuknout dohromady.

Martin V nejhorším obětujeme popruhy od batohů.

Kudla Kdyby byl kus pořádného špagátu.

Irena (vyhrkne) Já mám švihadlo! (Hledá v batohu)

Martin Prima! Rozřízneme ho vpůli ...

Irena Tak to ne, hošánkové! Švihadlo se řezat nebude!

Martin Koupím ti nový.

Irena Ale kdy! Do města se hned tak nedostaneme ...

Martin Ukaž. Zkusím to bez řezání.

Irena (hledá) Není tu. (Po chvílce) Už vím! V batohu ne-
bylo místo, strčila jsem je do futrálu. (Bere jej a
otvírá. Zarazí se, užasle) Děcka! (Zděšeně vykřikne)
Housle! Housle jsou pryč!
(Všichni se seběhnou a stojí nad futrálem)

Irena (nešťastně) Podívejte se, co tady mám! (Vyndá dvě po-
línka: větší silné je zabaleno ve flanelové dečce,
která se klade na housle, menší slabé a dlouhé svým
tvarem připomíná smyčec)

Martin Ukradené jídlo, loď pryč a teď ještě housle.

Kudla Baštu vzal rohatej, ale skřipky - !

Irena Víte, kolik stály? Co řeknu doma? (Rozpláče se)

Martin (drží v ruce větší polínko, odkryje dečku) Tady je
nějaký lístek.

Kudla (nakukuje do papíru) Tiskací písmena, abysme nepozna-
li ruku.

Irena (Martinovi) Přečti to.

Martin (čte) Tajemný nepřítel.

Irena A podpis?

Martin Jen začáteční písmena. Pé Há. (Zamyšleně) Tajemný ne-
přítel ...

Irena A ve slově nepřítel napsal po "ř" tvrdé "ý".

Kudla To naschvál, aby nám zmátl stopu.

Vašek (stranou u futrálu) Hele, švihadlo ti tady nechal.
(Podává je Ireně)

(Posádka se dohaduje, kdo vzal asi housle. Irena hořekuje, Anča se jí snaží utěšit. Kudla obviňuje Vaška, že špatně hlídal, kormidelník se obhazuje. Martin je mírný, snaží se zjednat v posádce pořádek)

Martin Tak dost! Řeči nám nepomůžou. Musíme něco udělat.
Vašek Na břehu jsem připravil suchý dříví.
Martin Dobrá. Uděláme oheň.
Vašek A budeme křičet. Nad hladinou je daleko slyšet.
Martin Kdo má první hlídku?
Kudla Já.
Martin (ostatním) Tak jdem. (Odchází)
Irena (ukládá lístek do futrálu) Tajemný nepřítel ...
Bez houslí se nemůžu vrátit domů. (Zajde s Ančou za Martinem)

4

Kudla Vašku!
Vašek (je na odchodu, zastaví se) Co je?
Kudla Mám hlad, že bych brečel.
Vašek Já taky.
Kudla (kývne ke kamenu, kde leží Vaškův krajíc) Naval kus!
Vašek Chleba? (Po chvílce) To nemůžu.
Kudla Bojíš se kapitána? Krajíc je přece tvůj.
Vašek Třeba nám zítra bude hůř.
Kudla Řeči! Ráno svážeme soušky a někdo zajede pro pomoc.
V noci je to nejhorší. Já s prázdným žaludkem neusnu.
Vašek Hlad mají všichni.
Kudla (vybuchne) Ale nemáme jídlo. Jen ty! (Jde k němu, důvěrně) Hele, Vašku, nikdo se to nedoví ...
Vašek To nejde. Nezlob se, nejde to.
Kudla Aspoň kousek kůrky.

Vašek Musíš to vydržet. (Zajde)
Kudla Ty - hlade!

5

(Zatím se docela setmělo. Slabý odlesk světla dopadá na Kudlu, který zůstal na scéně sám. Přechází, hlídá. Jeho pohled přitahuje sáček s chlebem. Dvakrát se u kamene zastaví, ale překoná hlad a pokračuje v "strážní službě". Potřetí neodolá, vrhne se ke kamenu a ne-trpělivě popadne sáček. V té chvíli ozáří zezadu scénu plápolavé světlo. Skaliska, kameny, keře i rákosí dostanou strašidelný vzhled. Kudla strne, pomalu pokládá sáček s krajícem zpátky na kámen. Po scéně začínou přebíhat stíny. Kudla ustupuje vzad, přitiskne se bojácně ke skalisku. V dálce se ozve hrozivý indiánský pokřik "A - hú - ú - ú - ú!")

O p o n a

6. obraz

Scéna jako v 5. obraze.

V pozadí leží složená stanová plátna, o skalisko jsou opřeny slabé soušky spojené švihadlem v jakési maličké primitivní plavidlo. Na kameně v popředí stále leží Vaškův krajíc.

1

1

(Posádka sedí na různých místech. Všichni jsou zamlklí, unavení)

Kudla Jak dlouho vydrží člověk bez jídla?

Irena Četla jsem, že čtyřicet dní.

Kudla (hluboce vzdychne, pak vztekle) Aspoň kdybychom se nemuseli dívat na ten krajíc.

Martin Patří Vaškovi. Proč si ho nevezme?

Vašek Já ho jíst nebudu.

Irena Hádáte se a chleba bude zatím jako kámen.

Vašek Já myslím ... teď, když máme hotový vor ... snad bychom krajíc ... mohli rozdělit.

Martin Můj to není.

Kudla (ochotně hledá nůž) Můžu ho rozkrájet?

Vašek Proč ne.

Irena Ale spravedlivě!

Kudla (počítá posádku, nejprve ukazuje na sebe) Jeden - dva - čtyři - pět.

Anča (se značným sebezapřením) Já nemám hlad.

Kudla (otevře nůž, jde ke kamenu, jako velikou vzácnost vynadá ze sáčku chleba) Ještě je měkkej! (Rozměřuje díly a krájí)

Vašek Nejlepší by bylo, kdyby na voru jeli dva.

Martin Říkám ti - unese sotva jednoho. Rozpadne se kousek od ostrova. A co potom?

Vašek Jeden druhýmu aspoň pomůže.

Martin Leda pod vođu.

Kudla (čichá ke chlebu) Voní ...

(Kudla se ohlíží, a když zjistí, že Martin s Vaškem jsou zaujati hádkou a Irena něco důtklivě vysvětluje Anči, strčí kus chleba do pusy)

Irena (chlapcům) Tak abyste se nehádali, ať jede první důstojník. Kudlo, odvážil by ses na vođu s takovým vorem?

Kudla (zkamení, má plná ústa)

Martin (Kudlovi) Bojíš se? (Jde k němu) Jel bys pro pomoc?

Kudla (zakryje si ústa rukou, spolkne sousto)

Martin Tys jedl, Kudlo?

Kudla Ne ... Podívej se, dílků je pět.

Irena (přistoupila s Vaškem ke Kudlovi) Jenom je hezky polož k sobě. Tak, vidíš, kus krajíce chybí.

Kudla Kus. Ždibaček! Špatně jsem to rozměřil. Kousek zbyl.

Irena (cloumá Kudlou) Zloději! Zloději zlodějská!

Kudla Můžu za to, že jsem hladovej?

Vašek A my snad ne?

Kudla Sotva stojím na nohou. (Hodí se mu příležitost)
A Martin chce, abych jel na voru pro pomoc.

Martin Pojedeš?

Kudla Jel bych, ale mám hroznej hlad.

Martin Vem si svůj díl a tady máš ještě jeden navíc.

Irena (čertí se) Dva největší kousky! A jeden už sbaštil!

Kudla (prohlíží vor) Myslíte, že mě to unese?

Martin Plavat dovedeš.

(Chlapci odnášejí vor. Vašek se znovu snaží přesvědčit Martina, že by bylo lepší, kdyby jeli dva; kapitán je ale neoblomný. Irena se ještě nevyrovnala s prohřeškem prvního důstojníka a stále mu jej vyčítá. Kudla se brání, hltavě jí. Chlapci zajdou.)

2

- Irena (vrací se ke kamenu v popředí) Pojď, Ančo! Zvu tě na hostinu.
- Anča Neměli bychom to schovat? Třeba nám bude ještě huť.
- Irena Hlouposti! Kudla jede pro pomoc, za dvě hodinky jsme doma. (Jí) Už se těším na večeři. Mámě zhltnu celou spížírnou. (Barvitě) Začnu u konzerv, pak spolýkám půl kopy vajec a navrch si dám pět sklenic kompotů. (Uvelebila se u kamene) Pojď ke stolu, Ančo.
- Anča Já nemám náladu na jídlo.
- Irena (podává Anči špalíček chleba) Už se netrap.
- Anča Tobě se to mluví, ale já ... Když si pomyslím, že jsem všechno zavinila ...
- Irena Říkám ti, večeřet budeš u dědečka. Zítra přijedou vaši, na všechno zapomeneš. (Pohled na hodinky) Na pile ještě nehoukali?
- Anča Neslyšela jsem.
- Irena Táta už loď zakotvil a je asi doma. (Vatává) Pojďme balit! Za chvíli bude Kudla zpátky, ať se zbytečně nezdržujeme. (Cpe do batohu věci) Jedeme domů! Domů! Nemrač se, Ančo! Chytej!
- (Irena hází na Anču části oděvů, ta je vrací. Obě děvčata se smějí)

3

(Mezi skalisky se objeví Martin a Vašek. Oba jsou v plavkách, mají mokré vlasy, utírají se teplákovými bundami. Za nimi jde sklesle Kudla, který nese roztře-

pené zbytky Irenina švihadla. Děvčata se zarazí a vyjeveně se dívají na kluky)

Irena Nepovedlo se to?

Martin Já to říkal, že nás vor dva neunese.

Anča A co Kudla? Měl jet přece on!

Kudla Na pořádným voru beze všeho, ale kdo by se na takových třískách udržel.

Martin Nech ho, je to baba!

Kudla Kdo je baba?

Vašek Ty! Nastrčit druhého dovedeš --!

Kudla Dej si pozor, nebo --!

Vašek Jen pojď! Bojíš se, viď! Kráát ze společného jídla, k tomu máš odvahy dost.

Kudla Pěkněj kamarád!

Vašek A ty snad jo? Poslouchal jsem tě, protože jsi starší. Líbila se mi tvoje síla. Ale byly to jenom řeči. Všude jsi mě nastrčil, a sám jsi zalezl. Nejdřív jsi mě štalval proti Ireně a Martinovi. A když jsme založili posádku, obrátil ses ke mně zády. Tady na ostrůvku jsem tě prokouk. Jsi zbabělec!

Kudla (bez sebe vztekem) A kdo zavinil, že jsme už druhý den bez jídla? Ty!

Vašek (vrhne se na Kudlu, v mžiku se oba ocitnou na zemi)

Anča (vykřikne) Ne! Vašek za nic nemůže!
(Kluci se zarazí)

Irena Mlč, Ančo! Nic neříkej!

Anča Nebudu mlčet! (Po chvílce tišeji) Všechno jsem zavinila já.
(Chlapci se pustí a užasle hledí na Anču)

Anča Neměla jsem odvalu přiznat se. To já utekla z hlídky, když jste spravovali loď. Malé děti mě volaly. Šla jsem si s nimi hrát.

Martin Malé děti? Teď už rozumím.
 (Mezi posádku dopadne v té chvíli šiška. Všichni se
 dívají užasle na sebe)

Irena Co to -?

Martin Na ostrově nejsme sami.

Irena Piráti!

 (Kudla ukazuje vyděšeně stranou, kde se pohybuje rá-
 kosí. Za skaliskem na opačné straně se objeví prut,
 který podebere chlebník a odnese jej. Irena se obrá-
 tí a nemůže najít svoje věci. Zatímco jsou děti
 soustředěny k Ireně, zvedá se za jejich zády pádlo
 s Vaškovými tepláky.)

Vašek Jsme obklíčení. Co budeme dělat?

4

 (Za scénou se ozve mohutný sborový pokřik: "A - hú -
 - ú - ú - ú!" Z různých stran vpadnou na scénu malé
 děti, které si hrají na piráty. Opakují svůj pokřik:
 "A - hú - ú - ú - ú!")

Honzík (vyskočí na skalisko, křik tichne)

Irena (radostně k němu běží) Honzíku!

Honzík Odveďte tu neznámou ženu.

Irena A kam?

Honzík K mučednickému kůlu!
 (Dva malí piráti se snaží odvést Irenu)

Irena (směje se) Hele, nehloupni. Můžeme se přece dohodnout.

Honzík (stále vážně) Se zajatci jednat nebudeme!

Irena (stěží zadržuje smích) Milost.

Honzík Uřízněte jí obě uši.

Martin (přijme Honzíkovu hru, s hranou vážností) Mluv tedy,
 velký náčelníku.

Honzík Pro vaši loď jsem doplaval až k vrbičkám. Zachráním
 vám i život, ale pod jednou podmínkou.

Martin Jakou?

Honzík Přijmete nás do posádky.

Martin Tebe?

Honzík Ne. Všechny!

Martin (mračí se) Všechny? (Vymění si pohled se staršími dětmi)

Irena Slib mu to, ať jedeme domů. Hlady šilhám.

Martin (podává Honzíkovi okázale ruku) Přijímám.

Honzík (stiskne mu ji)
(Malé děti spustí radostný pokřik: "A - hú - ú - ú - ú!")

Martin Ostatní domluvíme na lodi.
(Posádka sbírá svoje věci. Radostná nálada. Všichni kvapně odcházejí. Jenom Vašek se marně snaží sehnat svoje svršky)

5

Martin (vrací se) Tak co je s tebou?

Vašek Hledám tepláky.

Martin (pomáhá mu hledat, na kameně v popředí objeví špalíček z krajíce) Tady je ještě chleba. Poslední kousek. Patří tobě. (Bere ho a podává Vaškovi)

Vašek (našel zatím tepláky, je připraven na cestu) Tys taky neměl.

Martin (ulomí kousek, zbytek podá menšímu Vaškovi)

Vašek (labužnický) Jako cukroví!

Martin (dá mu přátelský štulec, oba odbíhají za ostatními)

6

Honzík (objeví se na skalisku, pozorně obhlíží scénu, volá)
Tady je!

Irena (spěšně vejde)

Honzík (ukazuje) Leží tamhle za kamenem.

Irena Sláva! (Najde houslový futrál)

Honzík (sestoupil zatím) Housle máš doma.

Irena (otvírá futrál)

Honzík Dělej! Ať táta nemusí čekat.

Irena (překvapena) Táta - ?

Honzík Přijeli jsme na dvou lodích. Celá flotila.

Irena (vyndala z futrálu lístek) Tajemný nepřítel ... Co znamenají písmena Pé Há?

Honzík Pirát Honzík.

Irena (zavírá futrál) Tak si pamatuj, že po "ř" se píše vždycky měkké "i". Ty piráte! (Běží za Honzíkem)

K o n e c

